

sterne; men de synes mere at gå i mark og stald end sidde mellem deres bøger, og Grundtvig kunne tænke sig at opfinde et instrument, der kunne måle støvet på en bog og sammenpresningen af dens blade, så man kunne se, hvor længe den havde stået urørt i reolen. Grundtvigs prosa er trods alle protester ikke af den bedste i vor litteratur; men han kan vise sig vittig her og der, og i Common Sense kan han ofte minde om Holberg, som han ellers ikke syntes om.

Selv om meget af de to binds indhold er trykt andre steder, er det en god idé at samle det pædagogiske i et par bind, som virkelig må siges at være et godt tilskud til de foreliggende tekstudgaver. Grundtvig har jo skrevet så meget, at han nok kan tåle at deles op i serier, og her bliver den pædagogiske en af de virkelig interessante, og har et videre publikum end det rent teologiske. Grundtvig står i pædagogikkens historie som den store anti-pedant; men læser man de firs sider »*Lektions- og karakterbog* for den unge Stensen Leth«, mærker man pedanten og den grundige lærer, der ikke altid har levet idyllisk sammen med den milde moder fru Constance. Hun turde ikke give drengen fri, uden at Grundtvig gav sin billigelse, og han klager over, at hun altid skød ansvaret over på ham. »Hvis du ellers må for Grundtvig«. Jeg kender ikke Grundtvigs løn på Egelykke; men han synes at have slidt ærligt og grundigt for den – og så fik han endda tid til meget andet. Han var helt igennem ufattelig i sine evner og i sit arbejde.

Søren Holm.

Christian Thodberg: En glemt dimension i Grundtvigs salmer – bundetheden til dåbsritualet. Gads Kosmos-serie, 1969.

Dr. Christian Thodberg har gjort en mageløs opdagelse, der som alle den slags har det selvindlysendes enkle art. Han har fundet og – foreløbig for dåbssalmerne vedkommende – dokumenteret, at »gudstjenestens faste ord og handlinger er den glemte dimension i Grundtvigs salmer«. At dimensionen blev glemt skyldes det selvfølgelig, at Grundtvigs salmer blev folkeeje og – endeligt i 1953 – fik en »officiel anerkendelse, der ikke længere identificerer disse salmer med grundtvigsk forkyndelse«, d. v. s. at de ofte *nu* synges stik imod deres egen intention (man bemærk f. ex. forskellen på »Ordet« hos Grundtvig og »ordet« i Den danske Salmebogs Grundtvig-salmer), men det skyldes også, at »anskuelsen« kom til at skygge over salmerne eksistentielle forkyndelse; thi anskuelsen – og dermed prosaskrifterne – »repræsenterer en refleksion, en videreudvikling og rationalisering af den primære erkendelse«, jfr. at dåbspagten i anskuelsen blev til dogmatik, mens den i salmerne er forkyndelse. Baggrunden for salmerne er og bliver gudstjenesten og de gudstjenstlige handlinger; det må aldrig overses, at Grundtvig næsten hele sit liv var præst og i en usædvanlig grad utilbøjelig til at bruge »præstefriheden« på ritualerne, men tværtimod følte sig dybt bundet til dem (jfr. opgøret med Mynsters ritualforslag), ikke på grund af liturgisk formalisme eller i »kultisk« interesse, men således forstået: »Grundtvig forkastede bibelordets og den bibeltro forkyndelses almindelighed og søgte som ny basis et ord, et tilsagn i særdeleshed, en særdeleshed, der ikke blot blev begrundet i tilhørernes personlige modtagelighed, men også og først og fremmest i selve ordets eller den liturgiske handlings personlige tiltale-karakter«.